

ZA 28.09.19 - CONCERTZAAL

LE CONCERT OLYMPIQUE

O.L.V. JAN CAEYERS

**MARIAM
BATSASHVILI** PIANO

Beethoven en zijn idolen

CCHA.BE

ZA 28.09.19 - CONCERTZAAL

LE CONCERT OLYMPIQUE

O.L.V. JAN CAEYERS

**MARIAM
BATSASHVILI** PIANO

Beethoven en zijn idolen

PROGRAMMA

Luigi Cherubini (1760-1842)

Ouverture Faniska

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Pianoconcerto nr. 20 in d, KV. 466

Allegro

Romanze

Rondo, Allegro assai

soliste: Mariam Batsashvili, piano

pauze

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

Symfonie nr. 7 in A, Op. 92

Poco sostenuto – Vivace

Allegretto

Presto – Assai meno presto

Allegro con brio

BEETHOVEN 2020

"To play a wrong note is insignificant; to play without passion is inexcusable."

LUDWIG VAN BEETHOVEN

Vorig seizoen kon je genieten van Quintessence, de integrale uitvoering van de vijf pianoconcerti van Beethoven. Kan je te vroeg zijn met een focus op Beethoven? In 2020 barst pas echt een wereldwijd groot feestjaar rond Beethoven los. Met de revolutionaire reus - 250 jaar geleden geboren middenin de klassieke erfenis van bewonderend wonderkind Mozart - zou de klassieke muziek nooit meer dezelfde zijn. De hele verjaardagspuzzel valt in elkaar met 16 werken van Beethoven, die we in 7 concerten, over het hele seizoen gespreid, presenteren in het project Beethoven 2020.

Geesteskind van de Franse Revolutie en van de westerse cultuur

Beethovens muziek heeft de muziek van de laat-romantici sterk beïnvloed. Maar er is nog meer: het oeuvre van Beethoven heeft immers mee vormgegeven aan onze cultuur. Dit geesteskind van de Franse Revolutie is wellicht de eerste muzikant in onze geschiedenis die zowel in zijn muziek als in zijn leven de waarden van de Verlichting heeft uitgedragen. Dit maakt hem vandaag alleen nog maar relevanter.

CCHA viert Beethoven dit hele seizoen 2019-2020. We bieden zomaar even 5 symfonieën aan: van de *Zesde* tot de fameuze *Negende*. Bovendien presenteert CCHA de *Tiende*, een ongehoorde – om in de termen van Beethoven te blijven. Met Lorenzo Gatto en Julien Libeer hebben we een voortreffelijk duo muzikanten uitgenodigd. Zij verzorgen de uitvoering van de integrale vioolsonates van Beethoven, mooi verspreid over het hele seizoen, telkens op dinsdagavond.

BEETHOVEN EN ZIJN IDOLEN

Algemene inleiding

In deze productie wordt het werk van Beethoven in het perspectief geplaatst van twee componisten die hij zeer bewonderde. Beethoven beschouwde Cherubini als 'de grootste dramatische componist' van zijn tijd en dirigeerde de ouverture van diens *Faniska* – in die tijd een zeer populaire opera in Wenen – tijdens een concert in maart 1808. Het is zeer opmerkelijk dat Beethoven zijn *Zevende symfonie* heeft gecomponeerd na de wereldpremière van *Faniska*. Alle kenners zijn het er over eens dat de orkestklank van deze symfonie beïnvloed is door het idioom van Cherubini.

Mozarts *Pianoconcerto in d-mineur* was Beethovens lievelingsconcerto. Hij debuteerde ermee als jonge pianist in Wenen in 1795 en componeerde vijftien jaar later solo-cadenzen voor dit concerto ten behoeve van zijn leerling Ferdinand Ries.

Soliste is die jonge pianiste Mariam Batsashvili. Sedert zij in 2014 het Franz Liszt Pianoconcours in Utrecht won, wordt ze als één van de belangrijkste pianovirtuozen van de nieuwe generatie beschouwd.

TOELICHTING BIJ DE WERKEN

Luigi Cherubini: Overture tot de opera *Faniska*

Beethoven beschouwde Cherubini als 'de grootste dramatische componist' van zijn tijd en was zeer vertrouwd met zijn muziek. Cherubini was immers op een bepaald ogenblik zeer populair in Wenen. Hoewel hij afkomstig was uit Italië (geboren in Firenze in 1760), heeft hij het grootste gedeelte van zijn carrière in Parijs gemaakt. Hij blonk uit in de nieuwe, zogenaamd 'revolutionaire' stijl, wat in Wenen niet onopgemerkt is voorbij gegaan.

Vanaf 1802 concurreerden de operahuizen om zijn opera's te programmeren. Dit leidde ertoe dat de hofopera overging tot de bestelling van een nieuwe opera: *Faniska*. Beethoven zat in de zaal toen deze opera op 25 februari 1806 in première ging en was zo enthousiast over dit stuk dat hij op 6 maart 1808 de ouverture ervan

zelf heeft gedirigeerd tijdens één van de Liebhaberconcerte. Dit enthousiasme heeft ook invloed gehad op Beethovens compositiestijl: alle kenners zijn het er dan ook over eens dat de orkestklank van Beethovens latere symfonieën in hoge mate beïnvloed is door het idioom van Cherubini.

De uitvoering door Le Concert Olympique en Jan Caeyers van de *Faniska*-ouverture is een première voor België.

Wolfgang Amadeus Mozart: Pianoconcerto nr. 20 in d, KV. 466

Mozart bereikte het toppunt van zijn roem in Wenen tussen 1783 en 1787. In die tijd schreef hij niet alleen belangrijke opera's, maar ook een tiental pianoconcerto's waarin hij telkens als solist optrad. Deze pianoconcerto's hebben in belangrijke mate bijgedragen tot de ontwikkeling van het genre en werden later door veel componisten beschouwd als dé referentiewerken.

Ook Beethoven was een groot liefhebber en men kan zonder meer stellen dat ze als model hebben gediend bij het schrijven van zijn eigen concerto's. Vooral het *Pianoconcerto nr. 20 in d-klein* genoot Beethovens enthousiasme en het is bekend dat hij het zelf heeft gespeeld tijdens één van zijn optredens als concertpianist in Wenen. Beethoven was niet alleen gefascineerd door de klare opbouw van het werk en de bijzondere manier waarop de piano dialogueert met het orkest. Het moet toch vooral de (atypische) tonaliteit van d-klein, en de daarmee samenhangende donkere kleur van het concerto zijn, die een bijzondere aantrekkingskracht op hem heeft uitgeoefend. Opmerkelijk is het feit dat Beethoven in 1809 cadenzen heeft geschreven voor dit concerto, ten behoeve van de aartshertog Rudolph. Deze inlassingen geven aan het stuk een merkwaardig historisch perspectief. Men kan ze, bijna 25 jaar na het ontstaan van het concerto, beschouwen als een vroeg-romantische commentaar bij een klassiek werk; als een eerbetoon van Beethoven aan zijn grote voorbeeld Mozart.

Ludwig van Beethoven: Symfonie nr. 7 in A, Op. 92

De *Zevende symfonie* is zonder twijfel één van de meest weerbarstigste van alle negen symfonieën, omdat Beethoven de grenzen opzocht van de klassieke orkesttaal. Hoewel de partituur van de *Zevende Symfonie* op het eerste gezicht vrij traditioneel is – met vier duidelijk gescheiden bewegingen en geen programmatische titels – verlegde Beethoven hier eens te meer de grenzen van het symfonische genre. Eén van de meest fascinerende aspecten is ongetwijfeld zijn behandeling van het ritme als de allesoverheersende factor. Zo is elke beweging van de symfonie op één karakteristiek ritmisch motief gebaseerd.

Verder tracht Beethoven in dit werk de dramatische heroiek van zijn Vijfde Symfonie te verzoenen met de meer lyrische aspecten van zijn *Zesde Symfonie*, de '*Pastorale*'. Dit uit zich onder meer in de monumentale opbouw, de obsessionele ritmes, de wilde harmonieën en modulaties, het briljante orkestspel en de extreem-dramatische sound van het orkest. De grootste uitdaging vormt evenwel het langzame deel, het bekende *Allegretto*, dat het midden houdt tussen een trage dans en een treurmars, en waarin het Beethoven lukte om een sinistere atmosfeer te combineren met de charme van een ingetogen melodie.

Beethoven zelf rekende de *Zevende symfonie* tot zijn beste werken en ook het publiek was razend enthousiast. Volgens Beethovens privésecretaris overtroffen de jubelende uitroepen van het publiek alles wat men ooit in een concertzaal gehoord had.

LE CONCERT OLYMPIQUE

Driven by vision & mission

Le Concert Olympique werd in 2010 opgericht door Jan Caeyers met een duidelijke missie: Beethoven en zijn tijdgenoten Haydn en Mozart spelen op het hoogste niveau, met de beste mensen en in de beste omstandigheden. De uitgediepte visie op de muziek van Beethoven, die Jan Caeyers formuleerde in zijn *Beethovenbiografie* (2009), wordt met dit orkest omgezet in een klinkende realiteit en een unieke

concertbeleving. Le Concert Olympique brengt uitvoeringen van klassieke grootmeesters (Beethoven, Haydn, Mozart) die hoogstaand en meeslepend zijn van bekende en minder bekende composities in de zuiverste vorm.

Driven by passion & excellence

Een vijftigtal musici uit heel Europa vormt een muzikale familie die zich verbonden weet door de gedeelde passie om de muziek van Beethoven en zijn tijdgenoten met een specifieke artistieke en historische visie uit voeren in een hedendaagse en frisse speelstijl. Dit heeft geleid tot een 20-tal spraakmakende producties met concerten in prestigieuze concertzalen in heel Europa (Brussel, Amsterdam, Wenen, Berlijn, Bonn, Innsbruck, Ludwigsburg, Baden-Baden). Het speerpunt van de programmatie is Beethoven in de breedte en in de diepte. Le Concert Olympique laat niet alleen zijn composities weerklinken maar investeert ook in wetenschappelijk onderzoek, literatuur, films, lezingen en gastcolleges.

Driven by innovation & people

We zijn ervan overtuigd dat Le Concert Olympique een vooraanstaande en innovatieve rol kan spelen in 2020, het jubileumjaar van Beethoven waarin wereldwijd zijn 250ste verjaardag gevierd zal worden. Maar ook na 2020 zal het orkest muzikale bakens verzetten en het Europees erfgoed van Beethoven, Haydn en Mozart beschermen, bestuderen en laten weerklinken. Le Concert Olympique staat symbool voor de zoektocht naar vernieuwing en innovatie binnen de context van traditie.

DIRIGENT JAN CAEYERS

Dirigent en musicoloog Jan Caeyers leefde, studeerde en werkte vele jaren in Wenen. Van 1993 tot 1997 was hij assistent van Claudio Abbado bij het Gustav Mahler Jugend Orchester, waar hij nauw samenwerkte met Bernard Haitink en Pierre Boulez.

Jan Caeyers als 'dirigent pur sang'

Tot 2003 was Jan Caeyers directeur van de Beethoven Academie, een orkest waarmee hij concerten gaf in de belangrijkste concertzalen van Europa. Daarnaast was hij als freelance dirigent actief aan de Opera van Stuttgart, bij orkesten in Berlijn, Parijs, Madrid, Barcelona en Praag, en bij de Filharmonie in Vlaanderen. Hij dirigeerde ook Europese topkoren zoals het Arnold Schoenberg Koor in Wenen en het Nederlands Kamerkoor. In 2010 richtte Jan Caeyers in eigen beheer een nieuw orkest op: Le Concert Olympique, intussen hét Europese referentieorkest voor Beethoven en zijn tijdgenoten.

Jan Caeyers als Beethovenbiograaf

Sedert 1995 is Jan Caeyers professor musicologie verbonden aan de Katholieke Universiteit in Leuven. Zijn jarenlange research en expertise rond Beethoven heeft Jan Caeyers geïnspireerd om een spraakmakende biografie te schrijven. Dit resulteerde in het lijvige boek Beethoven. Een biografie, in 2009 gepubliceerd bij De Bezige Bij. In 2012 verscheen bij C.H. Beck een Duitse vertaling die meteen een bestseller werd. Intussen wordt er gewerkt aan een Engelse vertaling die in 2020, het jaar waarin wereldwijd Beethovens 250ste verjaardag gevierd wordt, gepubliceerd zal worden.

Jan Caeyers als Beethovenexpert

In 2016 is Jan Caeyers aangesteld als curator bij de Stichting Beethoven-Haus die het Beethovenjaar 2020 in Duitsland coördineert. In 2017 was Caeyers gastspreker op het Chelsea Music Festival in New York en in 2018 bracht hij in Brussel een muzikale theatermonoloog over het leven van Beethoven. Jan Caeyers is in binnen- en buitenland een veelgevraagd spreker voor lezingen, gastcolleges en tv-documentaires over Beethoven.

SOLISTE: MARIAM BATSASHVILI (PIANO)

Mariam Batsashvili is geboren in 1993 in Tbilisi, de hoofdstad van Georgië. Op haar jonge leeftijd behoort ze al tot één van de meest veelbelovende artiesten van haar generatie. Ze verwierf internationale erkenning in 2014 op het Franz Liszt Pianoconcours in Utrecht. In 2017 kreeg ze van de BBC de erkenning 'New Generation Artist' waardoor ze in het Verenigd Koninkrijk debuteerde met het BBC Symphony Orchestra, het BBC National Orchestra of Wales en het Ulster Orchestra.

Intussen concerteerde ze in heel Europa met toonaangevende symfonieorkesten, waaronder het Nederlands Radio Filharmonisch Orkest, het Rotterdams Philharmonisch Orkest, het Brussels Philharmonic Orchestra, de Düsseldorf Symphony en het MDR Symphony Orchestra.

Batsashvili heeft ook pianorecitals gespeeld in meer dan 30 landen waaronder China, Zuid-Korea, Indonesië, Brazilië, Zuid-Afrika, Frankrijk, Spanje, Noorwegen, de Baltische landen, de Benelux en Duitsland. Ze is regelmatig te gast op vele internationale festivals, zoals het Beethovenfest Bonn, het Sleeswijk-Holstein Muziekfestival, het Piano City-festival in Milaan en het Piano aux Jacobins-festival in Toulouse. Ze ontving ook veel lof voor haar concerten in China en Japan waardoor ze de mogelijkheid heeft om haar debuut te maken met het Yomiuri Nippon Symphony Orchestra.

Vorig seizoen gaf ze optredens in de Philharmonic Hall van St. Petersburg, de Tonhalle Zürich, het Mozarteum Salzburg en de Wigmore Hall. Ze maakte ook een indrukwekkend debuut in de Philharmonie Berlin als onderdeel van de serie *Debüt im Deutschlandfunk Kultur*.

MUZIKANTEN

viool 1

Friedemann Breuninger,
concertmeester
Nikita Akulov
Ludwine Beuckels
Julia Glocke
Alexander Olschewski
Pieter Jansen
Clara Jaszczyszyn
Jerome Mathieu
Dmitri Stambulski
Ludwig Dürichen

viool 2

Nonna Knuuttila, leader
Anna Urpina Rius
Cedric Allard
Femke Verstappen
Emily Wu
Alice van Leuven
Svenja van Driessche
Mona Verhas

altviool

Florian Peelman, leader
Fayçal Cheboub
Amalija Kokeza
Muriel Razavi
Gergely Kota
Benjamin Kaminski

cello

Bernhard Lörcher, leader
Mart Caeyers
Steven Caeyers
Zoé Karlikow
Emma Besselaar
Julius Himmler

contrabas

Josef Gilgenreiner, leader
Ronald Vitzthum
Siret Lust
Benedict Ziervogel

fluit

Anna Saha,
Katelijne Franssens

hobo

Luk Nielandt
Dorien Schrooten

klarinet

Christian Hopfgartner
Manfred Stimez

fagot

Alain Cremers
Julia Gutschlhofer

hoorns

Michelle Perry
Catherine Eisele

trompet

Fruzsina Hara
Pedro de Souza Rosa

trombone

Max van den Brand

pauken

Koen Wilmaers

OM NAAR UIT TE KIJKEN

zo 06 okt 2019 - 15 u - kleine theaterzaal

GÈNE BERVOETS, HANNE ROOS & JEROEN D'HOE

Songs for the crossing - teksten van Stefan Hertmans

Met *Songs for the crossing* gaan we een expressieve concertnamiddag beleven. Met als inspiratiebron het alomtgeprezen boek *Oorlog en terpentijn* uit 2013 componeerde Jeroen D'hoef *nieuwe Liederen voor de oversteek*. Stefan Hertmans heeft op basis van zijn boek vier gedichten geschreven waarin hij enkele oorlogsscènes tot leven brengt. Deze teksten vormen de basis voor vier liederen.

Hanne Roos is een fantastische jonge sopraan en behoort ongetwijfeld tot de interessantste talenten van de nieuwe generatie opera- en concertzangers. Gène Bervoets hoeven we niet echt meer voor te stellen.

HET VOLLEDIGE PROGRAMMA OP ccha.be